

ט:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

מסורת הש"ס

עין משנה
ג' ער משה
נר מצווה
א"א ער משה פ"י מ"ג
שמעון הלכה ה'
וכתיב ס:

רבינו חננאל

דרו ציט ואלו הן פרוטי
ואתו מ"ח עיר. וכן אם
גנה המפר בפרטותיו
י"אל לתנא כמה פרוטי
יאמר לו ציט יפחת מהן
כ"ח נסאר נ"א ואלו
דן פרוטי וסמן תנא
ה"ספאה ספרא חזירה:
והגנין דשפתין הוא כי
עניה לא התא ולא
דופר ולא טעין לא
באלפים ולא במאות אלא
בפרטים בלבד: אמר רב
דנא בריה דרב יהושע
בין דלא ידע כמה שני
בשבע ושלם להאי
נ.א. ודרו עולה דמי
בזמנא דההוא ספסב
ט"ח קרשין ובמלכות
א"י ישראל במלכות סוף
ס' א' ספסבא הנילו עד
ט"צו ישראל ספסבין
אלפים ותמי' עשר.
והאל מוטי שבמדינת
א"י ע"ס שנה חסר אחת
ובמלכות י"ד שנה בשלש
ש"ע שנה חסר אחת
מ"ב ובעתן ח"ב שנה
ב"ח היתוליס ח"י שנה
ל"ח ראשון וח"ב שנה
ל"ח התחילין ו"ח ארבעים
ד"א תנא הרי דרדור
ע"ס דמי כספי קדושין
ב"ח ס"א ו"ח ח' ע"ב
במאן ס"א ל"ח צ"ח ע"ב
ע"ו שמיטה ובעת ק"ד
ע"ו יובל ומי בהריא
ב"מטור ע"כין ו"ג י'
נ. א. י"ד יובלות כ"ג
י"אל ספסבין לארץ
ע"ו שצאו הרי תני' דו'
שיבשו דו' שחלקו ומי
בבבד ואלפים ותמי'
ב"גא ספסבא הנילו עד
שירוב הבית בראשונה
ג"ו ישראל שלשת אלפים
וב"ג שנה ר"ש מי
שארבו כי שבע שיבשו
דו' שחלקו בכלל תני'
ש"ג י"ד היובל ג'
מ"ח חרב הבית ולא
מ"ח כחלה אלא אם
תושבו דו' שיבשו דו'
ש"לוק בכלל תני' שנה
ש"ן י"ד יובלות פיסול
מ"ג בהריא והשנים
הנ' צ"ו עד שנה שיראו
עוד כ"ה יובל שנים
כ"י ס' אה והשנים שאין
ע"ו ות למאה יוסף עליהן

האי מאן דלא ידע בכמה שני בשבוע קאי נפשי הוא שהא ב"ר.
מתוך פירוש רש"י משמע שרובה לפרט דמולא שביעית היה
כשהרב הבית כלומר שנה שמתחלת שמיטה לחזור והבית חרב
בשנת ת"ך לבנינו ולפי שכבר י"א רוב השנה אין התנא המונה שני
החורבן מונה אותה אלא מחמיל משנה
של אחריה שהיא שנה של שמיטה
לפיכך יש להוסיף שנה אחת על מנין
שנות התנא ועוד פירש דבערבין
(דף י"ב:) פריך ל"י יהודה ביתא כמה
קא ת"ך פש להו תמני שני לארבע
מאה משום יובלי שדיניהו אעשרים הו'
לכו כ"ח אשתכח דבשנת שמיטה חרב
ומסקי הך שית שני עד דסליק
עורא ומקדיש דלא מנין שמיטות לא
קא חשיב אשתכח דבעשרים שנין
ומתנין ליוכל חריב והוא מולא
בשיעית ונראה לזכור חורפיה לא דק
הוא (א) מה שפירש דבשנת ת"ך חרב
הבית אין זה כי אם תכ"ח דממוכה
קאי מה שפירש דבערבין פריך ל"י
יהודה ביתא דלא פריך אלא לרבע
ואילו ל"י יהודה יחא והכי איתא
ההם כפ"י שני דערבין מולא שביעית
כשניה מי משכחת ליה מכדי ביתא
מנה קא ת"ך פירוש מלכד שנת
החורבן ארבע מאה תמני יובלי פירוש
דערבין ועשרים שנין אשתכח בשנת
שמיטה חריב פ"י בשנת עשרים ואחת
בשנות חריב וקאי דלפני ביה ושמיטת הא מני רבי
יהודה היא דלמר שנת חמשים עולה לכאן ולכאן פש תמניא מתמניא
יובלי וכי שנין הכי עשרים ושמיטה ובשנת תכ"ח חרב הבית אשתכח
דבמולא שביעית חרב (א) ולאחור מירון דעורא דשית שנין שפ"ה שניא
אחריהו לא חושב דרבי אשי ליישב אף לרבע דשית שנין עד דסליק
עורא לא קא חשיב אס כן הו' להו תמני יובלי וארבע עשרה שנה
ושנת ארבע מאות ועשרים ואחת שאחריה חרב הבית אשתכח
דבמולא שביעית חרב אלא מוכח דהדין דבשנת ארבע מאות
ועשרים ואחת חרב הבית חריב לכן נראה שחור בו רש"י ממה שפירש
כאן בפירושו מלשם דערבין כמו שפירשתי וגם רש"י אומר דודאי
בשנת תכ"ח חרב הבית והאי דקאמר נטפי חרף שמה היינו לפי
שאין התנא מונה שנת כ"ח עם שנת חורבן אלא כהדי דקס ביתא
ולפי לו להניח סימן כי אם לאטפי חרף שמה ויה"מ לאחור מירון דשית שנין עד דסליק
שנת תכ"ח משנות בנין ובכל דוכחא לא מניין אלא ת"כ והכי
נמי אמר לגייל מלכות פרס ל"ד מלכות יון ק"פ מלכות בית
השמונאי ק"ג מלכות בית הורדוק ק"ג והם שלמו לשנת ת"כ אבל
שהוא כפי העולם ולמר קע"ג אחר החורבן נשלמו ארבעת אלפים ולא היה להם לומר אלא קע"ג למנין התנא שמונה תכ"ח בבנין
ועוד דכל סוגי ההלכה לעיל נטפי ארבעין ותמני הכל לפי אותו דרך שנתחלת המנין לא נמנה כי אם ת"ך וכן בסמוך דקאמר מתני'
טפיה שלש שנים ואם קא תכ"ח לא טפיה אלא שני שנים ועוד הקשה ר"ח בין לפירוש זה בין לפירוש ראשון דקאמר וסימנין כי זה
שנים דקאי אנשקול מכל מאה תרתי ונתן סימן לעשות כרבי יהודה ולא כרבנן ואין זה כשאר סימני ההלכה דקיימי אנטיפי ואינציר
ולא היה לו להניח סימן כי אם לאטפי חרף שמה ויה"מ לאחור מירון דשית שנין עד דסליק חרף שמה היינו לפי שאין התנא מונה שנת כ"ח
מאן דלא ידע בכמה שני בשבוע ניכר תרמין שנין או נטפי חמש שנין ונחשבו כללי ביובלי ופרטי בשבועי וסימנין כי זה שנים
הרעב בקרב הארץ ועוד חמש שנים אשר אין מרס וקציר ולא קאי כלל אשנים דלמר חורבן אלא אמנין מלכות ויניס שהתחלת
מלכותם לפשות בעולם בשנת מ"א לבנין הבית שהרי מלכות פרס ל"ד כפי הבית ויניס מלכו שש שנים שלא פשטה מלכותם
דלא חשיב הכי ארבעים ובשנת מ"א התחילו למנות למלכותם ואם כן שנה שלישית למלכותם היא שנת ארבעים ושלש לבנין בית
והיא שנה ראשונה של שמיטה לרבי יהודה דכתחלת הבנין התחילו למנות השמיטין ולה"ק דהבא לידע שנת השמיטה יפחות ממנייס
שמי שנים ותמחיל שמיטה למנות או מוסף חמש שנים על מניינים ויהיה הדבר מכוון והשחא ינחא שכל הפסוק הוא סימן למוספת
ולפחת ופסק רבינו צנור כספר התרומה דהלכה כרבי יהודה דלמר שנת חמשים עולה לכאן ולכאן ואע"ג דבערבין (דף י"ב)
ובפ"ק דראש השנה (דף ט. וס) קאמר לאפוקי מדרבי יהודה מ"מ כן הלכה דה"ג אשתכחא י"פ"ק דכתובות (דף י') דקאמר
לאפוקי מדרשב"ג דלמר כתובה דאורייתא אע"ג דהלכה דכתובה דאורייתא ובפ"ק דכתובות הארבעה וכתובות רבינו יהודה נמי
משמע דהלכה כרבי יהודה שמתקב בהם שנת שמיטה שזמון הוא מ"ט שנה לכל יובל וכן פירש לפרש"י בשמעתין שבשנת ת"ך
התחילה שמיטה לחורבן וקע"ג לאחר חורבן נשלמו ד' אלפים והוסף עליהם שנת ת"ך והרי קע"ג אלקף חמישי כולו וט"ו של שני הרי אלקף
וקפ"ח הולא האלקף וק"ג יובלי ונשקול מכל מאה תרתי הרי כ"ג שנים שעלה יתרון היובלות שיהא על ל"ח שנה שנאשרו מן האלקף וק"ג
ועולה ק"ח הניי' הם ו' ו' נאשרו ה' שנים הרי לפי זה שנת י"א אלקף ששי התחלת שמיטה לחזור ולפ"י רש"י שפירש דבשנת תכ"ח חרב
הבית היא היתה מתחלת שמיטה לא התחילה שמיטה לחזור עד שנת י"ב לפירוש וכן לפר"ח ולא ונחשבו ג' מאות ופ"י שנה כפי הבית התחילה מלכות
יוניס וקע"ג לאחר חורבן נשלמו ארבעת אלפים הרי תקנ"ג פחות מהם כ"ג שנים דקאמר צנור תרי שני והיו תקנ"ג וכל אלקף תמני וט"ו
שנים מן השני הרי חורבן מאה תרתי הרי כ"ג שנים שעלה יתרון היובלות שיהא על ל"ח שנה שנאשרו מן האלקף וק"ג שנים אשר
שביעיות הרי בשנת שנים עשרה אלקף ששי התחילה שמיטה: **לאחר** ארבעת אלפים ור"ל"א היינו דלמר בחלק (פסהדרין דף ט. ו) אמר ליה
אליהו לרב יהודה לא פחות עלמא מפ"ה יובלות ויובל אחרון כן דוד בא א"ל בתחילתו או כסופו אמר ליה איני יודע וארבע אלפים
ומאתים הם פ"ד יובלות וקאמר הכא כשיעבור רוב יובל אחרון יבא והתם מסוק רב אשי עד הכא לא חספי ליה מאלף ואילך ספי ליה:
ספרא

ארבעים ושמונה עיר. עברי הלוים כתיב: האי מאן דלא ידע בכמה
שני בשבוע. קאי למנין קרב שמיטות שהיו ישראל מניין והולכין כפי
הבית דק"ל שביעית בזמן הזה נהגה ואפי"ה (א) ל"רמי דלמר בזמן
שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים מורה הוא דמדרבנן נהגה
כפי' השולח גט (גיטין דף לו.) ובמשקין
בית השלחין (מ"ק דף ק"ג:) ע"פ
חדא שפא. על שנין דמחורבן ועד שנה
שהוא עומד בה מהאי טעמא דתניא
(תענית דף טז.) מגלגלן זכות ליום
זכאי וחובה ליום חייב כשמחב הבית
בראשונה מולא שנת היה ומולאי
בשיעית היתה לשנה כזכר היה וכן
בשניה אלמא שחא חורבן אחתלמא
דשמיטה למחבר הוות ונאן מני ליש
חורבן לא מני להיהו שחא כהדי שני
דחורבן אלא כהדי שני דקס ביתא
הואיל ונפק ליה רובא כהדי כתי' כזכר
הלכך מאן דכתי' לוינא שמיטה לוספה
לשנת חורבן על מנין שני דבמר
חורבן: ונחשב כללי. המאות ביובלי
שמי יובלות למאה לקצר ממנינו:
ונשקול מכל מאה חרסי ושישי
אפרטי. כ"י יהודה דלמר (ר"ה דף ט. ו)
שנת חמשים עולה לכאן ולכאן היא
שנת יובל והיא שנת תחלת השמיטה
הבאה ונמנית לראש יובל הבא דלי
כרבנן הא אמרי שנת חמשים היא
שנת יובל היא שנת חמשים ובחמשים
ואחת מחמיל מנין יובל הבא נמצאת שנה מתוספת לא סדר השמיטה
לכל יובל ולרבי יהודה משהתחילו למנות השמיטין לא זו הסדר משבוע
שנים לו' שנים: וסימן. דלא תעביד כרבנן אלא כ"י יהודה למשקל תרתי
שני מכל מאה כי זה שנים. ובמסכת ערבין (דף י"ב:) פריך ל"י יהודה
חורבן בית שני כמולאי שביעית מי משכחת ליה מכדי בית שני
כמה קס ארבע מאות ועשרים פש ליה תמני שני לארבע מאה דיוכל
שדיניהו אעשרים הרי עשרים ושמונה אשתכח דבשנת השמיטה חרב
ומשנין (א) שית שנין עד דסליק עורא ומקדיש לא מנין שמיטין הלכך
דל מנייהו שית שני קמייתא אשתכח דבערבין ומתני ליוכל חרב
והיא מולא שביעית: אל ספא. שהיא ק"ג הגאולה והתקן להכי
הקודש לנחלת אבותיך ולמה תפסיד היניר: **דמסניא טפיה סלס**
שנין. לתשבון הכרייתא מושך הגלות שלש שנים יותר דלמירין לעילא
אחר קע"ג שנים לאחר חורבן נשלמו ארבע אלפים הוסף עליהם
ר"ל"א דקמי' בכרייתא הרי הקץ לאחר ת"ג לחורבן ורבי חנינא
ח' קאמר. כשאלמר רבי חנינא למילתיה עדיין לא עברו ת' לחורבן:
שנת

בית השלחין (מ"ק דף ק"ג:) ע"פ
חדא שפא. על שנין דמחורבן ועד שנה
שהוא עומד בה מהאי טעמא דתניא
(תענית דף טז.) מגלגלן זכות ליום
זכאי וחובה ליום חייב כשמחב הבית
בראשונה מולא שנת היה ומולאי
בשיעית היתה לשנה כזכר היה וכן
בשניה אלמא שחא חורבן אחתלמא
דשמיטה למחבר הוות ונאן מני ליש
חורבן לא מני להיהו שחא כהדי שני
דחורבן אלא כהדי שני דקס ביתא
הואיל ונפק ליה רובא כהדי כתי' כזכר
הלכך מאן דכתי' לוינא שמיטה לוספה
לשנת חורבן על מנין שני דבמר
חורבן: ונחשב כללי. המאות ביובלי
שמי יובלות למאה לקצר ממנינו:
ונשקול מכל מאה חרסי ושישי
אפרטי. כ"י יהודה דלמר (ר"ה דף ט. ו)
שנת חמשים עולה לכאן ולכאן היא
שנת יובל והיא שנת תחלת השמיטה
הבאה ונמנית לראש יובל הבא דלי
כרבנן הא אמרי שנת חמשים היא
שנת יובל היא שנת חמשים ובחמשים
ואחת מחמיל מנין יובל הבא נמצאת שנה מתוספת לא סדר השמיטה
לכל יובל ולרבי יהודה משהתחילו למנות השמיטין לא זו הסדר משבוע
שנים לו' שנים: וסימן. דלא תעביד כרבנן אלא כ"י יהודה למשקל תרתי
שני מכל מאה כי זה שנים. ובמסכת ערבין (דף י"ב:) פריך ל"י יהודה
חורבן בית שני כמולאי שביעית מי משכחת ליה מכדי בית שני
כמה קס ארבע מאות ועשרים פש ליה תמני שני לארבע מאה דיוכל
שדיניהו אעשרים הרי עשרים ושמונה אשתכח דבשנת השמיטה חרב
ומשנין (א) שית שנין עד דסליק עורא ומקדיש לא מנין שמיטין הלכך
דל מנייהו שית שני קמייתא אשתכח דבערבין ומתני ליוכל חרב
והיא מולא שביעית: אל ספא. שהיא ק"ג הגאולה והתקן להכי
הקודש לנחלת אבותיך ולמה תפסיד היניר: **דמסניא טפיה סלס**
שנין. לתשבון הכרייתא מושך הגלות שלש שנים יותר דלמירין לעילא
אחר קע"ג שנים לאחר חורבן נשלמו ארבע אלפים הוסף עליהם
ר"ל"א דקמי' בכרייתא הרי הקץ לאחר ת"ג לחורבן ורבי חנינא
ח' קאמר. כשאלמר רבי חנינא למילתיה עדיין לא עברו ת' לחורבן:
שנת

רבינו חננאל (א) ע"י חתום מאן דלא חאי
שפסולו כ"ד ל"י רעט.

רבינו חננאל (א) ע"י חתום מאן דלא חאי
שפסולו כ"ד ל"י רעט.